

Khử Trùng & Diệt Bệnh

KHỬ TRÙNG

Tại sao ta phải khử trùng và trong trường hợp nào?

Trường hợp thông thường nhất là dùng kéo để cắt lá hoặc dùng dao để xẻ lan ra thành nhiều nhánh.

Trước khi cắt, ta cần phải khử trùng chiếc kéo hay con dao vì đây là nguồn bệnh đi từ cây này sang cây khác. Vì vậy mỗi khi cắt hay xẻ cho cây khác, trước hết ta cần phải khử trùng cho dao, kéo.

Cách bảo đảm nhất là hơ dao, kéo trên lửa khoảng một phút. Có thể dùng lửa ở bếp gas hay bằng chiếc đèn xì bằng gas. Trước khi hơ nóng dao, kéo cần phải chùi sạch nhựa cây hay những sợi hay mảnh vụn bám vào dao, kéo.

Có người dùng lưỡi lam cạo râu mới cho mỗi lần cắt xong rồi vứt bỏ.

Có người dùng thuốc tẩy Chlorox (Eau de javel) 50% để lau dao, kéo nhưng cách này làm cho dao kéo chóng bị rỉ sét.

Cắt xong rồi chúng ta cần phải khử trùng ở vết cắt tránh cho vi trùng hay nấm xâm nhập vào cây lan.

Trên thị trường có rất nhiều thứ thuốc khử trùng, xin liệt kê một vài thứ thông dụng nhất.

Cinnamon Powder Bột Quế

Nhiều người nói rằng bột quế rất tốt cho việc khử trùng, khử nấm cho những cây lan khỏi bị bệnh. Nhưng cũng có người nói rằng bột quế chẳng có công hiệu chút nào cả.

Có nhiều điều cần phải xem xét lại, thực sự bột quế chỉ dùng để khử trùng, khử nấm khi cắt cây hay cắt lá hay cây có một vài đốm nhỏ. Khi đó cây phải hơi ướt để bột quế dính vào vết cắt. Không nên rắc bột quế vào chậu vì có thể làm chết cây.

Phân khác, có nhiều thứ quế: thứ cay nồng, thứ chỉ hơi cay. Hơn nữa nếu để quá lâu, bột quế đã mất hết mùi, không còn công hiệu nữa.

Nhưng bột quế không thể dùng như là một thứ thuốc để chữa cây bị bệnh do vi trùng hay do nấm mà phải dùng thuốc mạnh hơn như Daconil, Benomyl v.v... Ngay cả những thứ thuốc này khi đã pha với nước, 2 tuần lễ sau hiệu quả cũng đã giảm bớt.

Hydrogen Peroxide (H₂O₂)

Thứ nước sủi bọt này không mùi vị và cũng không có màu sắc là một chất cường toan (acid) lỏng. Ngoài công dụng để tẩy sạch còn có tính cách sát trùng thường được bán với nồng độ 3% với 97% nước lã để súc miệng, hoặc 30-35% dùng để khử trùng.

Chúng ta có thể pha 60 ml thứ 3% và 60 gr đường cát với 1 lít nước để phun vào cây. Nhưng nếu muốn sát trùng cho dao kéo cần nhúng vào chất 30-35% trong vòng 1-2 phút.

Chlorine Thuốc Tẩy

Chlorine, tên thương mại là Clorox, một hóa chất với dùng để diệt trùng trong nước uống, tẩy trắng giấy, vải hay dùng để giết sâu bọ và nhiều công dụng khác nữa. Người ta thường dùng Chlorox 30-50 % để sát trùng các vết cắt trên lá hay trên thân cây lan. Ngoài ra khi thay chậu nên dùng 20% chlorox ngâm các chậu cũ hay chậu mới qua đêm để diệt trừ mầm bệnh. Nên nhớ Chlorox rất dễ bay hơi, cho nên khi dùng xong nên đậy nút cho kín. Nếu đã pha với nước chỉ có công hiệu trong vòng một tuần lễ.

Sulfur Diêm Sinh

Từ 3000 năm trước, người ta đã biết Sulfur hay là diêm sinh hay Lưu hoàng để diệt trùng và diệt nấm. Diêm sinh được tán ra thành bột nhỏ hay trộn chất dính khác hay pha với nước để diệt trừ các bệnh nấm trên lá lan. Lưu ý là nếu nhiệt độ trên 90°F hay 32°C không nên phun thuốc có Diêm sinh. Ngoài ra không nên pha trộn diêm sinh với các thuốc diệt trùng khác vì sẽ gây ra phản ứng hóa học.

Physan 20

Khi cắt lá hay thân cây lan nên phun nước có pha Physan 20 với liều lượng 1 thìa súp cho 4 lít nước.

DIỆT BỆNH

Xin lưu ý trên đây chỉ là những chất để diệt trùng cho các vết cắt trên cây lan. Nếu cây lan đã bị vi trùng xâm nhập muốn chữa trị phải dùng những thứ thuốc khác mới có hiệu quả.

Muốn diệt bệnh có 2 phương cách: Phòng Ngừa và Chữa bệnh.

Muốn phòng ngừa chúng ta phải gìn giữ cho cây được:

- Thoáng gió không nên để cây vào chỗ kín gió, cây phải để xa, đừng để lá chạm vào nhau.
- Không nóng quá và không lạnh quá.
- Độ ẩm phải trên 40% và không quá 80%.
- Không nên tưới nước vào những ngày lạnh dưới 55°F hay 13°C mà không có nắng.
- Không nên tưới quá thường xuyên mà phải đợi cho vật liệu trồng lan gần khô rồi mới tưới.
- Không nên ngâm nhiều cây cùng trong một chậu nước.
- Nếu thấy có dấu hiệu bị bệnh nên tìm cách chữa ngay.
- Phun thuốc diệt trùng mỗi tháng 1 lần, diệt nấm vào khi trời lạnh mà lại ẩm ướt hay khi có dấu hiệu.

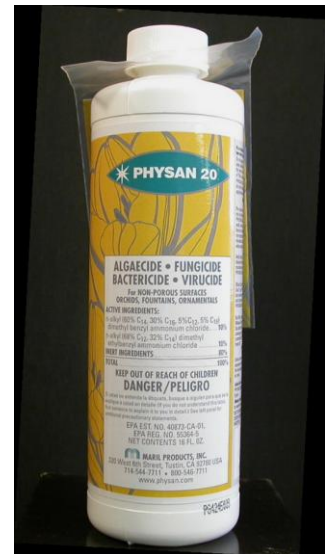
Lan thường hay bị 4 chứng bệnh: Thối lá (bacterial leaf rot), Thối rễ (bacterial root rot), Thối ngọn (crown rot), và Nấm (fungus).

Thối Lá

Khi lá bị thối, thường có dấu hiệu một vết có thể là đậm hay nhạt hơn màu của lá cây. Lá cây chỗ đó thường mềm nhũn, có mùi và có thể loang to ra. Lấy dao hay kéo sắc tốt hơn cả là lấy lưỡi lam cắt bỏ lui vào phía trong chỗ thối chừng 2 phân hay cắt bỏ hẳn chiếc lá. Dao hay kéo cần phải khử trùng trước và sau khi cắt để đề phòng bệnh lây lan sang cây khác. Vết cắt cần được khử trùng như đã nói ở trên. Sau đó để cây ở chỗ thoáng gió và phun thuốc Physan 20. Pha 1 thìa súp với 4 lít nước.

Thối Ngọn

Bệnh thối ngọn cũng giống như thối lá nhưng ở mức độ rộng lớn hơn và trầm trọng hơn. Ngọn cây cần phải cắt bỏ giống như bệnh thối lá. Vào mùa Xuân, những mầm non của lan *Cymbidium*, *Cattleya* và *Dendrobium* và ngọn cây *Vanda*, *Renanthera*, *Phalaenopsis* thường hay bị thối vì nước đọng qua đêm v.v... Ta phải cắt tới khi nào không còn vết đen trong thân cây. Lấy cây ra khỏi chậu, rửa sạch rồi ngâm cây trong 4 lít nước có pha một thìa súp Physan 20 trong 15-20 phút. Trồng lại với vật liệu mới đã ngâm trong nước có chất sát trùng. Và để vào nơi rợp mát và thoáng gió.

Thối Rễ

Khi bị thối rễ, cây lan không hút được nước cho nên lá bị nhăn nheo. Cần phải cắt bỏ hết rễ thối, rửa sạch rồi ngâm toàn cây vào nước có Physan 20 như trên. Sau đó để hơi khô rồi cho vào bao nylon, cột kín lại và để vào chỗ rợp mát. Khi nào thấy cây ra rễ mới dài chừng 2 phân đem ra trồng lại với vật liệu mới như đã nói ở trên.

Nấm

Khi bị nhiễm nấm lan thường có những chấm nhỏ màu đen hay màu nâu trên lá và lá cây trở thành màu vàng. Thoạt đầu ở mặt dưới lá sau đó hiện lên mặt trên rồi dần dần loang to ra. Phải cắt một phần hay toàn thể chiếc lá và phun thuốc như bị thối lá.

Lưu Ý

Khi cây bị bệnh, nên vớt bỏ những vật liệu trồng lan và ngay cả những chậu và que cọc giữ cây.

Cách 7-10 ngày phải phun thuốc diệt trừ mầm bệnh, liên tiếp trong thời gian 1 tháng.

Ngoài Physan 20 ra, chúng ta có thể dùng (Daconil) Garden Disease Control Stop and Prevents over 130 diseases do hãng Ortho chế tạo với liều lượng 2 thìa cà phê cho 4 lít nước. Nhưng thuốc này để lại những vết trắng trên lá phải một thời gian mới rửa sạch được.

Mùa Hè 2009